

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I KARLSTAD**

DOM
2017-05-11
Meddelad i Karlstad

Mål nr
1395-17

SÖKANDE

Strands Grafiska i Norden AB, 556031-4329
Bandygatan 2
711 35 Lindsberg

MOTPART

Karlstads kommun
651 84 Karlstad

SAKEN

Offentlig upphandling

KONKURRENSVERKET	
2018-06-01	
Avd	
Dnr	
KSnr	Aktbil

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår Strands Grafiska i Norden AB:s ansökan om överprövning.

Dok.Id 181199

Postadress
Box 568
651 12 Karlstad

Besöksadress
Rådhuset, Stora
torget

Telefon
054-14 85 00
E-post: forvaltningsrattenikarlstad@dom.se
www.forvaltningsrattenikarlstad.domstol.se

Telefax
054-14 85 30

Expeditionstid
måndag–fredag
08:00-16:00

BAKGRUND

Karlstads kommun har inlett en upphandling av tryckeritjänster, dnr 0143-17. Upphandlingen, som avser två områden (A och B), har inletts genom att en inbjudan att lämna intresseanmälan har publicerats. Strands Grafiska i Norden AB (Strands) inkom till kommunen med en intresseanmälan men valdes inte ut.

PARTERNAS TALAN

Strands ansöker om överprövning av upphandlingen och yrkar att den görs om. Strands anför följande. Ett förfrågningsunderlag ska vara förutsebart och innehålla samtliga krav som ställs. En upphandling får inte utformas för att begränsa konkurrensen så att vissa leverantörer gynnas eller missgynnas på ett otillbörligt vis. Karlstad kommun valde selektivt förfarande med fyra selekteringskriterier med bedömningen 1-5 poäng av varje kriterium. I upphandlingsunderlaget finns ingen bedömningsgrund till kriterierna (vad som bedöms och hur). Strands ställer sig frågande till vad grunden är för att varje kriterium ska få betyg 1, 2, 3, 4 eller 5. Exempelvis ser Strands det som omöjligt att visuellt bedöma och jämföra en trycksaks kvalitet utan mätinstrument och med samma tryckform för samtliga anbudsgivare. Kommunen använder inga mätinstrument utan trycksaksproverna bedöms visuellt (godtyckligt). Anbudsgivarna skickar in helt olika prover, inga är lika. För anbudsområde B finns exempelvis ingen leverantör med certifiering för grafisk produktion. En selektiv upphandling är opassande gällande trycksaker till skillnad mot ett byggprojekt där omfattningen inte alltid är bestämd från början. Om selektiv upphandling ändå ska genomföras bör den första gallringen bestå av godkänd eller icke godkänd och inte en "godtycklig" poängsättning som i denna upphandling. Av förfrågningsunderlaget framgår inte vad som händer i nästföljande steg. Det framgår en total inköpsvolym, men inte med vilken uppdelning på respektive upphandlingsområde. Inte heller

framgår förväntad volym på produktnivå vilket omöjliggör att förutse om respektive anbudsgivare har korrekt produktionsutrustning. Exempelvis efterfrågas en broschyr på 200 ex. krävs en relativt billig digitaltryckpress. Efterfrågas en kommundidning på 20 000 exemplar kommer leverantören med digitaltryckpressen att bli många gånger dyrare än tryckeriet med en 70 x100 cm press. Upphandlingsunderlaget är inte förutsebart och innehåller inte samtliga krav som ställs.

Karlstads kommun motsätter sig bifall till ansökan och anför följande. Varken LOU eller de underliggande EU-rättsliga direktiven innehåller bestämmelser om hur ett förfrågningsunderlag ska utformas i detalj. Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) har i målet RÅ 2002 ref. 50 konstaterat att "de skiftande förhållanden som förekommer i det ekonomiska livet gör att även förfrågningsunderlag och utvärderingsmodeller som inte är optimalt utformade får godtas under förutsättning att de principer som bär upp lagen om offentlig upphandling och gemenskapsrätten inte träds för när". Enligt kommunens uppfattning är de uttalanden som HFD gjorde då allt jämt aktuella. Av praxis framgår att ett förfrågningsunderlag ska vara så klart och tydligt utformat att en leverantör på grundval av detta kan avgöra vad den upphandlande myndigheten tillmäter betydelse vid upphandlingen. Principerna om förutsebarhet och transparens innebär dock inte att anbudsgivare i förväg ska kunna förutse exakt vilken poäng dennes intresseanmälan kommer att erhålla i en selektering. Vidare ska en utvärdering vid offentlig upphandling göras objektivt i den meningen att inga ovidkommande hänsyn fårtas. Ett selektivt förfarande är inte något undantagsförfarande utan är ett förfarande som en upphandlande myndighet har att välja på vid genomförandet av en offentlig upphandling. Av LOU framgår att vid ett selektivt förfarande får alla leverantörer efter en anbudsinfordran ansöka om att få delta genom att lämna de uppgifter som den upphandlande myndigheten begärt för urvalet. De anbudssökande som myndigheten bjuder in får lämna anbud. Inbjudan att lämna intresseanmälan uppfyller samtliga krav som

framgår av LOU. Inbjudan är utformad på ett sådant sätt att en normalt omsorgsfull anbudsgivare har kunnat förstå vad som kommer att värderas vid selekteringen av de intressenter som skulle erbjudas möjligheten att lämna anbud. Bedömningen har genomförts av en expertgrupp inom kommunen med omfattande erfarenhet av trycksaker och dess kvalitet. Under avsnittet ”förutsättningar” har det tydligt angetts vilka krav som kommer att ställas på leverantören och vilka tjänster som denne ska kunna tillhandahålla. Vidare är det tydligt angett under avsnittet ”selekteringskriterier” vilka kriterier som kommer att värderas vid selekteringen. Det finns inget krav i LOU på att ange exakt vilken omständighet som renderar en viss poäng. Upphandlingens beräknade värde är angett på det sätt som föreskrivs i LOU. Det måste här noteras att alla sådana värden som anges vid offentlig upphandling är uppskattningar och till intet sätt förpliktigande. Kommunen förbinder sig aldrig vid en ramavtalsupphandling att köpa till ett visst värde eftersom den summa pengar som finns tillgänglig för köp på ramavtalet alltid är beroende av politiska beslut om budget.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Den 1 januari 2017 trädde lagen (2016:1145) om offentlig upphandling i kraft och lagen (2007:1091) om offentlig upphandling upphävdes. Enligt övergångsbestämmelserna till den nya lagen ska emellertid den upphävda lagen fortfarande gälla för upphandlingar som har påbörjats före ikraftträdandet.

Om en upphandlande myndighet har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, LOU, eller någon annan bestämmelse i denna lag, och detta har medfört att en leverantör lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten enligt 16 kap. 6 § LOU besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse gjorts.

Enligt nämnda bestämmelse i 1 kap. 9 § LOU ska upphandlande myndigheter behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas.

Förvaltningsrättens bedömning

Det är den upphandlande myndigheten som bestämmer vad som ska upphandlas och därmed har förhållandevis stor frihet att ställa de krav den anser nödvändiga för att syftet med upphandlingen ska tillgodoses, så länge dess krav inte strider mot LOU och dess principer.

Kommunen har i inbjudan ställt som krav att anbudssökanden ska ha erfarenhet av liknande uppdrag, resurser och kompetens, bilagda prover för respektive område A och/eller B och certifieringar för grafisk produktion, tryckkvalitetscertifikat eller likvärdig dokumentation avseende produktionsprocessen. I inbjudan anges vidare att dessa selekteringskriterier kommer att utvärderas av en projektgrupp med personer från Karlstad kommun, Karlstads El & Stadsnät AB, KBAB, Region Värmland och Forshaga kommun och att selekteringskriterierna kommer att poängsättas i en skala från 1 till 5. De 4 respektive 3 intressenter som får högst totalpoäng går vidare till att få lämna anbud. Det framgår således av inbjudan vilka kriterier som tillmäts betydelse vid poängsättningen. LOU uppställer inget krav på att ange exakt vilken omständighet som renderar en viss poäng. Det kan inte heller krävas att det i inbjudan ska anges inköpsvolymen eftersom behovet vid en ramavtalsupphandling kan variera över tiden. Inbjudan är enligt förvaltningsrättens mening tillräckligt tydlig i dessa avseenden. Det föreligger därför inte grund för ingripande enligt LOU. Strands har därmed inte visat att det lidit eller riskerar att lida skada varför ansökan ska avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Denna dom kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga till denna dom (DV 3109/1B, LOU).

Hans-Erik Jonasson
f.d. lagman

Föredragande: Lars Överström

SVERIGES DOMSTOLAR

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Göteborg. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress

där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

I vissa mål får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. Detta gäller mål om överprövning enligt:

- lagen (2007:1091) om offentlig upphandling,
- lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster, eller
- lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet.

I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.